

banistycznej przyświecał jeden, nadrzędny sens, wyrażony postulatami „Hebungspolitik”.

4. Reprezentacyjna zabudowa poznańskiego Forum składała się ze stylistycznie zróżnicowanych czterech głównych gmachów: Zamku, Akademii, Teatru i budynku Komisji Osadniczej, ujednoliconych stylistycznie z Zamkiem gmachów Dyrekcji Poczty i Ziemstwa oraz z częściowo uzależnionych formalnie od Akademii budynków Krajowego Banku Spółdzielczego i Ewangelickiego Domu Związkowego „Herberge zur Heimat”.

Ujednolicenie stylu sąsiadujących z Zamkiem budowli dokonał autor projektu architektonicznego Franz Schwechten na życzenie Wilhelma II¹⁸. W tym celu wykorzystał zapewne architekt swoje doświadczenie, jakie zdobył zabudowując pierzeje berlińskiego placu Augusty Wiktorii gmachami w romańskim stylu, w jakim wznosił wcześniej na tym placu kościół poświęcony pamięci cesarza Wilhelma I¹⁹. Rozszerzając ekspresję Zamku na sąsiednie budowle uzyskał Schwechten w miejscu zburzonej Bramy Berlińskiej monumentalne, architektoniczne ujęcie głównej ulicy prowadzącej do śródmieścia²⁰.

Bank Spółdzielczy i Dom Ewangelicki otrzymały formy odmienne od architektonicznej dekoracji Akademii, opartej na wzorach renesansowych budowli Gdańska i Lubeki²¹. Odmienne, ale nawiązujące do szerokiego repertuaru form renesansu północnego, przez co Bank i Dom Ewangelicki zachowały swoją odrębność i indywidualny charakter nie konkurując jednocześnie z ozdobną architekturą Akademii. Elementami integrującymi z Akademią obie budowle były ponadto, nieistniejące obecnie, hełmy wieżyczki schodowej Banku oraz wieżowej wystawki nad na-

¹⁸ Por. Aus den Posener Lande, 1908, s. 290. Po raz pierwszy opowiedział się Wilhelm II za stylem romańskim przy okazji konkursu rozpisanego w związku z projektowaną budową kościoła poświęconego pamięci cesarzowej Augusty. Wobec czego aż pięć z dziesięciu projektów nadesłanych na późniejszy konkurs, mający rozstrzygnąć wg jakiego projektu ma być wzniesiony kościół poświęcony pamięci Wilhelma I, utrzymanych było w stylu romańskim. Por. A. Mann, *Die Neuromanik*. Köln 1966, s. 153.

¹⁹ Kaiser-Wilhelm-Gedächtniskirche, ukończony w 1895 r. Ostatni budynek z neoromańskiego zespołu przy Augusta-Wiktoria-Platz, o przeznaczeniu mieszkalno-handlowym wzniesiono w 1902 r. Por. *Das neue romanische Haus*. Berliner Architekturwelt, 1902, s. 193 i n.

²⁰ Początkowo w miejscu, w którym stanął ostatecznie Zamek, planowano otwarte portyki, ujmujące narożniki owej obwodnicy i głównej ulicy promienistej. Portyki te miały zbiegać się ku dwóm budowlom wieżowym, które na kształt pylonów akcentować miały główny wjazd do śródmieścia. Por. *Bebauung des Umwallungsgelände der Festung Posen*. Zentralblatt der Bauverwaltung, 1904, s. 266. s. 266.

²¹ Por. Spies, *Königliche Akademie in Posen*. Posen 1910, s. 37.